

BRACONIDAE.

Orgilus obscurator NEES.

CHALCIDIDAE.

Perilampus batavus n. sp.

Perilampus batavus is reeds bij den eersten oogopslag aan de kleur van het lichaam te herkennen, die zwart is met uitzondering van de uiterste toppen der schenen en van de tarsen, welke geelachtig bruin getint zijn. Eene volledige beschrijving dezer soort, alsmede eenige bijzonderheden betreffende de overige op bovenstaand lijstje voorkomende species, stel ik mij voor in het Tijdschrift voor Entomologie te publiceeren. Omtrent de rol, die de sluipwespen in de huishouding der natuur vervullen, hoop ik binnenkort in het Tijdschrift over Plantenziekten eenige mededeelingen te doen.

Ginneken.

C. A. L. SMITS VAN BURGST.

Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopteren-fauna, XVI.

19. 1) *Carabus cancellatus* ILLIG 2). Volgens REITTER is het type op de bovenzijde koperkleurig, het 1^e sprietlid rood; dekschilden met krachtige primaire ketenstrepen en verhevene secundaire ribben; de tertiaire tusschenruimten zijn zoo goed als niet ontwikkeld; bij var. *carinatus* CHARP. (*fusus* PALLIARDI) zijn de secundaire ribben hoog, de ketenstrepen zeer oppervlakkig aangeduid; exemplaren als het type, maar met roode dijen, behooren tot var. *femoralis* GÉHIN (*haematomerus* KR., *rufipes* KR., *rufofemoratus* LETZN.). HUBENTHAL (Ent. Blätt. 1915) beschouwt *haematomerus* = *rufipes* = *rufofemoratus* als eene var. uit Silesië, dus niet synoniem met *femoralis* GÉHIN. Evenzoo gekleurd is var. *tuberculatus* DEJ. uit Oost-Pruisen en Silesië; hier zijn de ketenstrepen en de secundaire ribben sterk ontwikkeld; evenals *tuberculatus* is de var. *Letzneri* KR., bij welke de bovenzijde fraai helder groen is; bij SCHILSKY is met deze var. synoniem:

1) Beteekenis der nummers als in vorige Lijsten.

2) Zie: „9^e Lijst van soorten en variëteiten nieuw voor de Nederl. fauna, enz.”; in: Tijds. v. Ent. LVIII 1915, p. 163.

viridis LETZN., welke, evenals *tuberculatus*, niet in ons gebied voorkomt; het fraai groene exemplaar met zwarte pooten, uit Blijenbeek in Limburg, dat ik daarvoor hield is, volgens KOLBE eene kleur-aberratie van het *subcarinatus*-ras (a. *viridis* EVERTS — non LETZN.). Bij alle Nederlandsche exemplaren dezer soort is het 1^e sprietlid rood ¹⁾.

Volgens KOLBE is het type (nominaatvorm) van ILLIGER (een ♀ wordt in het Berlijnsch Museum bewaard) smal-ovaal, eenigszins langwerpig, op de bovenzijde eenigszins koperglanzig-groen; de langsribben en de rijen tuberkels middelmatig sterk ontwikkeld en op dezelfde hoogte gelegen; 1^e sprietlid rood, pooten geheel zwart. Lengte 22 mm. Bij het *carinatus*-ras zijn de tuberkels der ketenrijen zwak ontwikkeld, in het uiterste geval nagenoeg uitgewischt, terwijl de secundaire langsribben zeer krachtig ontwikkeld zijn. De zuidelijke vorm van het *carinatus*-ras (dus de typische var. *carinatus* CHARP.) vertoont een gaven humeraalrand der dekschilden, terwijl de noordelijke vorm, het *subcarinatus*-ras een gekorven humeraalrand heeft; bovendien zijn bij dit laatste ras de tuberkels op de dekschilden zeer zwak ontwikkeld en meestal langwerpig, met tamelijk krachtige langsribben; pooten meestal geheel zwart; vele exemplaren echter met roode dijen (a. *femoralis* GÉHIN, pars).

Behalve exemplaren van het *subcarinatus*-ras met de normale bronskleur op de bovenzijde, bezit ik er ook met vaalgroene of fraai groene dekschilden (a. *viridis* EVERTS, non LETZNER, Maasgebied van Limburg en Cuyk); bij een exemplaar uit Blijenbeek (Limb.) zijn ook kop en halsschild aan de randen groenachtig (zie hierboven). Bij exemplaren uit Epen en Heerlen (Limb.) zijn de tuberkels op de dekschilden, als bij den typischen *carinatus*, zeer zwak ontwikkeld, doch met gekorven humeraalrand; dit zijn dus overgangsvormen tusschen het *carinatus*- en het *subcarinatus*-ras. — Tot het *simulator*-ras worden gerekend kleine exemplaren met roode dijen (of zwartpootigen bekend zijn?) en lichter of donker groenachtige bovenzijde; de tuberkels zijn niet sterk ontwikkeld en, dooreen genomen, nog al lang; de langsribben krachtig ontwikkeld

¹⁾ De var. *nigricornis* DEJ., met geheel zwarte sprieten en pooten, komt in Oostenrijk voor.

(twijfelachtig of in Nederland gevangen). — Het *progressivus*-ras, dat met het type zeer overeenstemt, onderscheidt zich vooral door de krachtiger langsribben en de veelal weinig krachtige tuberkelrijen; evenals bij het *subcarinatus*-ras zijn de tusschenruimten glad en ontbreken de tertiaire langsribben; van het *subcarinatus*-ras is het ook onderscheiden door minder zwak ontwikkelde tuberkels; het halsschild is kort, de lobvormig uitgetrokken achterhoeken zijn matig of duidelijk verlengd; de bovenzijde is koperkleurig, de pooten zijn totaal zwart (bij Markelo) of met roode dijen (a. *femoralis* GÉHIN (pars) bij Groenlo); een fraai groen exemplaar met roode dijen, werd door den heer VALCK LUCASSEN bij Brummen gevangen en welwillend voor mijne collectie aangeboden; het exemplaar gelijkt op de groene exemplaren van het nog niet met zekerheid in Nederland waargenomen *simulator*-ras, maar de tuberkels zijn hier veel scherper aangeduid en veel korter. Het *suspicax*-ras is wat meer gedrongen, met zeer duidelijke, maar kleine tuberkels op de ketenribben, als 't ware groote korrels; de kleur der bovenzijde is, naar het schijnt, steeds donkerder dan bij het *subcarinatus*-ras; de pooten zijn hetzij geheel zwart, doch meestal met roode dijen (a. *femoralis* GÉHIN, pars); dit is de door mij genoemde a. *tuberculatus* (non DEJEAN).

OTTO LANGENHAN beschrijft eene, mij onbekende, var. *Künemannii* uit Noordelijk Hannover, het Noord-Oosten van Westfalen, uit Bremen, Oldenburg, Hamburg, Sleeswijk en Holstein, welke met de westelijke vormen niets te maken heeft, maar zich in het Noorden aan het *Rauterbergi*-ras van KOLBE uit den noordwestelijken Harz en Zuidelijk Hannover (Hildesheim) aansluit. Dit laatste ras is kleiner dan de typische *cancellatus* en op de bovenzijde mat-bronsglanzig, soms groenachtig en slechts weinig glanzig; het halsschild is matig kort, rimpelig, mat; de lobvormige achterhoeken matig kort en weinig breed; de dekschilden vertoonen een weinig krachtige tot zwakke sculptuur, de beide dorsale langsribben zijn tamelijk krachtig; de tuberkels zijn smal, zelden verkort, lager dan de ribben; de iets gerimpelde tusschenruimten vertoonen meestal kleine tertiaire tusschenruimten (costulae); pooten geheel zwart; lengte minstens 20—22 mm. (naar KOLBE).

In tegenstelling tot de meer oostelijk (West-Pruisen) voor-

komende vormen is, volgens LANGENHAN, de var. *Künnemanni* glanziger, veel meer tot veranderlijkheid in kleur neigend: groen, koperglanzig, veelal bronzig, groen met koperrood halsschild; van het *Rauterbergi*-ras onderscheidt zij zich door den veel korteren, meer gewelfden vorm, den meerderen glans, de krachtiger sculptuur en de meestal duidelijke tertiaire tusschenruimten (costulae); pooten meestal zwart, zelden de dijen rood. Ik vermeld dezen vorm omdat deze betrekkelijk niet ver van ons gebied is aangetroffen.

281. *Bradycellus verbasci* DFTSCH. De in de 8^e Lijst (in: Tijds. v. Ent. LV, 1912) vermelde pekwarte exemplaren van deze soort, noem ik *obscurus nov. ab.*

366. *Bidessus unistriatus* ILLIG. Mr. L. DE VOS TOT NEDERVEEN CAPPEL ving bij Apeldoorn een melanistisch exemplaar, dat ik *maurus nov. ab.* noem. Lichaam geheel zwart, het lichtere midden van het halsschild ternauwernood meer merkbaar; pooten zwart, alleen de knieën eenigszins licht gekleurd; sprieten, behalve de eerste leedjes, zwart. Met dank ontving ik het ex. voor mijne collectie.

1962. *Cetonia (Potosia) cuprea* FABR., var. *Fieberi* KRAATZ. Een exemplaar uit Eerbeek, Juli, ontving ik door de vriendelijkheid van Mr. D. UYTENBOOGAART. Deze var., welke door meerdere auteurs, maar ten onrechte, als var. *obscura* ANDERSCH (zie ook: Col. Neerl. II, p. 65) werd beschouwd, onderscheidt zich, volgens REITTER (Fauna Germanica II, p. 345), van den bij ons niet zeldzaam voorkomenden vorm, var. *floricola* HERBST (= *metallica* HERBST, ex parte; = *aenea* ANDERSCH), doordat de schenen geen wit viltig behaarde knievlek vertoonen, terwijl de bovenzijde van het lichaam meer bronzig, maar eveneens met die eigenaardige witte vlekjes besprenkeld is, of wel (a. *Fabriciana* REITT. niet inl.) totaal kunnen ontbreken; bij ons exemplaar zijn die weinige vlekjes eenigszins vuil grauw gekleurd. De ware *obscura* ANDERSCH (= *metallica* GORY) schijnt in meer zuidelijke streken gevonden te worden en het is zeer twijfelachtig of deze in ons gebied voorkomt.¹⁾

¹⁾ Zie nader over dit onderwerp in: Tijds. v. Ent., 61^e deel 1918, Verslag van de Wintervergadering op 17 Febr. 1918.

2040. *Corymbites impressus* FABR. De *a. rufipes* SCHILSKY werd, met vele typische exemplaren (zwarte pooten), door Mr. UYTENBOOGAART, bij Eerbeek gevangen en welwillend voor mijne collectie afgestaan.

2103. *Rhagonycha limbata* THOMS. ab. c. *femorata* REY. Ik bezit van deze a. een exemplaar uit den Haag. Mr. L. DE VOS TOT NEDERVEEN CAPPEL ving bij Dieren een ex. dat deze a. nadert. REITTER beschouwt deze niet als eene a., maar als synoniem met *limbata*.

2338. *Leptura cerambyciformis* SCHRNK. Terwijl bij het type op de dekschilden voorhanden zijn: twee zwarte vlekken achter de basis, een breede in het midden en een dito topvlek, zijn bij ab. c. *10-punctata* OLIV. drie kleine zwarte vlekjes achter de basis voorhanden; bij een ex. uit Nijmegen, in mijne collectie, zijn zelfs 4 dergelijke basale vlekjes voorhanden. Bij ab. c. *4-maculata* SCOP. ontbreken de voorste vlekken achter de basis. Exemplaren bij welke de middenvlek in twee vlekjes opgelost is (ab. c. *bisbistigma* PIC) zag ik nog niet uit ons land; wel bezit ik een ex. uit Valkenburg, waar twee dergelijke vlekjes nog samenhangen.

2354. *Stenopterus rufus* L. Exemplaren, bij welke alle dijen een zwarten top hebben, zijn: a. *geniculatus* KR.

2371. *Aromia moschata* L. Exemplaren, bij welke het halschild, dat in den regel bestippeld en rimpelig is, op de schijf spiegelglad is, zijn a. *laevicollis* REITT.

2526. *Gastroidea viridula* DE GEER. Blauwe exemplaren zijn ab. c. *cyanescens* WEISE. Ik zag slechts exemplaren, bij welke de dekschilden, in bepaalde richting gezien, eenigszins blauwachtig zijn; derhalve overgangsvormen tot de hier genoemde a.

Den Haag.

ED. EVERTS.
